

LUONNOS

XXXX-

Rannikon kehittämishanke

Hankesuunnitelma

25.2.2022

tähän vielä kaikkien mukana olevien logot

Sisällysluettelo

1. Johdanto	3
2. Tiivistelmä	4
3. Tausta	5
4. Kohderyhmä	6
5. Tavoitteet	6
6. Toteutus	8
7. Toimenpiteet	8
8. Tuotokset, tulokset ja vaikutukset	9
9. Hankkeen hallinnointi	9
10. Hankkeen resurssit	10
11. Viestintä	11
12. Seuranta ja arviointi	11
13. Riskit ja varautuminen	11

1. Johdanto

Ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelmassa korostetaan muisti- ja ikäystävällisen asumisen merkitystä väestön ikääntymisen myötä erityisesti tulevaisuudessa ikääntyvän väestön asuessa yhä enemmän kaupunkimaisilla alueilla. Asumisen tukemiseksi tarvitaan mm. uudenlaisia asumisratkaisuja, asuinalueiden kehittämistä ja asuntokannan korjaamista. Tulevaisuuden tarpeet huomioiden toimenpideohjelmassa nostetaan esiin mm. ikääntyneiden ja kuntien asumisen ennakointi ja varautumisen vahvistaminen ja ikääntyneille sopivien asuntojen ja asuinrakennusten korjaamisen edistäminen ja tarpeita vastaavien asumisratkaisujen kehittäminen sisältäen myös yhteisöllisen asumisen tilaratkaisut. Lisäksi yhtenä tärkeimpänä nostona on ikä- ja muistiystävällisen asuinympäristön kehittämisen tukeminen ja hyvien käytäntöjen levittäminen. (Ympäristöministeriö 2020)

Ikääntyneiden nykyisten ja kasvavien asumistarpeiden tukemiseksi tulee kehittää asumisen monimuotoisuutta ja sitä, että monimuotoisia asumisen vaihtoehtoja on riittävästi tarjolla. On tärkeää, että ikääntyneiden asumistarpeet tunnistetaan ja kunnat voivat varautua huomioimaan hyvinvointialueen kanssa yhteistyössä ikäpoliittisen strategian merkityksen ennakointi- ja suunnittelutyöhön. Tällä hetkellä kuntien toiminta asuinalueiden kehittämisessä ja asumisen yhdyskuntarakenteessa vaihtelee suuresti (Koramo, M. & Haukkapää-Haara, P. 2021, Ympäristöministeriö 2020)

Tulevaisuudessa uuden yhteistyömallin kehittäminen kuntien ja hyvinvointialueen kesken on tärkeää. Uudistus muuttaa merkittävästi hallinnon rakenteita, joten on tärkeää eri tahojen roolien, vastuiden sekä yhteistyön uudelleenorganisointi. On luotava uudet yhteistyöverkostot ja uusi tapa toimia, tarvitaan näkemystä yli oman organisaation/kunnan. Ikäpoliittinen strategia on avainasemassa siinä, että kunnista löytyy riittävästi ikääntyneille monimuotoisia asumisen vaihtoehtoja ja että asuinympäristöt, päivittäispalvelut, joukkoliikenne ja muut kuntien järjestämät peruspalvelut mahdollistavat kotona asumisen. (Tupala, T. & Leskelä, R-L., ym. 2018)

Ikäystävällisellä asuinympäristöllä tuetaan asukkaiden toimintakykyä ja osallisuutta. Siihen liittyvät mm. asunnon ja asuinympäristön fyysiset tekijät kuten esteettömyys, turvallisuus, palvelujen saavutettavuus sekä sosiaaliset tekijät. Muisti- ja ikäystävällinen asumisympäristö mahdollistavat toimimisen, vaikka liikkuminen ja aistien toiminta heikkenevät. Yhteisöllinen asuminen tukee osallisuutta ja lisää turvallisuuden tunnetta. (Ympäristöministeriö 2020)

Yhteisöllinen asuminen voi tarkoittaa asunnon ja asuinympäristön lisäksi sosiaalisten tekijöiden huomioimista. Yhteisöllinen asuminen mahdollistetaan tällä hetkellä erilaisilla tilaratkaisuilla ja asukkaan tarpeen mukaisilla aktiviteeteilla ja yhteisöllisyyttä tukevilla toiminnoilla. Perhehoidon lisääminen uutena innovaationa tähän malliin voisi tuoda mahdollisuuden entistä useammalle ikääntyneelle yhteisölliseen asumiseen. Perhehoitoliiton määritelmän mukaan toimeksiantosuhteisella perhehoidolla tarkoitetaan oman kodin ulkopuolista hoitoa tarvitsevan henkilön hoitamista yksityisessä perheessä perheenjäsenenä. Perhehoito voidaan järjestää myös hoidettavan kotona. Perhehoitoa antaa perhehoitaja. (Perhehoitoliitto)

2. Tiivistelmä

xxxx- Hankkeen tavoitteena on laatia kehittämissuunnitelma Rannikon alueella. Tavoitteena on laatia suunnitelma siihen, miten Rannikon alueella saadaan kehitettyä ikääntyneiden asumisen monimuotoisuutta ikä- ja muistiystävällisyys huomioiden. Lisäksi tavoitteena on osana kehittämissuunnitelmaa kytkeä perhehoidon toimintamalli osaksi monimuotoista asumista. Perhehoito on vielä varsin vähäisessä käytössä Rannikon alueella, vaikka Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella sitä suuremmissa kasvukeskuksissa hyödynnetään jo enemmän. Perhehoito antaa ikääntyneelle mahdollisuuden jatkaa omaa elämää tutussa kodissaan toimintakyvyn muuttuessa ja avun tarpeen lisääntyessä.

Hankkeen tavoitteena on luoda kuntien ja tulevan hyvinvointialueen kanssa yhteistyössä uudenlainen toimintamalli ikääntyneiden asumisen osalta. Tässä tärkeimpänä tavoitteena on löytää kanavat ja keinot, jolla yhteistyössä voidaan huomioida tulevaisuuden tarpeet

ikäntyneiden asumisen osalta sekä varautua niihin. Lisäksi on hyvä tunnistaa toimintakentän muutos ja laatia suunnitelma siihen, miten jatkossa esimerkiksi neuvonta, ohjaus ja viestintä toimii ikäntyneiden asumiseen liittyen.

Tavoitteena on osallistaa hyvinvointiverkostoja hankkeessa monipuolisesti. Järjestöt ovat voimavara, jota tulisi hyödyntää enemmän ikäntyneiden asuinolojen parantamisessa. Selvityksessä järjestöjen toiminnasta ikäntyneiden asumisen ennakoinnin tukena todetaan, että järjestöt hyvin usein ovat lähempänä ikäntynyttä ja tekevät myös tiivistä yhteistyötä vanhusneuvostojen kanssa. Tärkeää on myös kuulla ja osallistaa ikäntynyttä väestöä sekä vaikuttaa heidän asenteisiinsa asumisen ennakoinnissa. (Minna Kuusela, M., Korhonen, A., ym. 2021). Hankkeessa on tarkoitus löytää keinoja ja välineitä hyvinvointiverkostojen hyödyntämiseen luontevana osana kuntien ja hyvinvointialueen yhteiseen kehittämistyöhön ikäntyneiden asumiseen liittyvissä kysymyksissä.

3. Tausta

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueeseen kuuluu Rannikon alue. Rannikon alue koostuu 5 kunnasta (Raahe, Kalajoki, Merijärvi, Pyhäjoki ja Siikajoki) ja kahdesta sosiaali- ja terveysorganisaatiosta (Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymästä ja Kalajoen kaupungista, joka tuottaa myös sotepalvelut Merijärvelle). Rannikolla on asukkaita 45 916, joka on koko Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueesta väestömäärästä 11,1%. Rannikolla 75-vuotta täyttäneiden osuus väestöstä on 10,7% ja määrä tulee kasvamaan tulevaisuudessa. (Vuoden 2021 tilastojen mukaan)

Pohjois-Pohjanmaalla hyvinvoinnin alueellisen tilannekuvan perusteella painottuu erityisesti tarve ikäntyneiden välimuotoisen asumisen ja perhehoidon lisäämisellä. Tilannekuvien perusteella on todettu tärkeäksi myös varmistaa kunnissa ikäystävällisen asuin- ja elinympäristön toteutuminen. Rannikon alueella on tunnistettu tarve välimuotoisten ja yhteisöllisen asumisen kehittämiseksi sekä lisäksi kehittää perhehoitoa. Ikäihmisten lukumäärä kasvaa Rannikon alueella vuoteen 2030 mennessä merkittävästi.

Kalajoki

Kalajoella asuu tällä hetkellä noin 12 400 asukasta. Kalajoen väestössä 75 vuotta täyttäneiden osuus oli 11,3% vuonna 2020. Vuonna 2020 kalajokisia yli 75-vuotiaita oli 1399, joista kotona asui 93%. Perhehoitoa Kalajoella ei ole tällä hetkellä yhtään ikääntyneille.

Kalajoen kaupungin hyvinvointipalveluiden tavoitteena on, että ikääntynyt pystyy elämään ja asumaan kotonaan mahdollisimman toimintakykyisenä ja turvallisessa ympäristössä elämänsä loppuun asti. Kalajoen kaupunki ja yksityiset palveluntarjoajat ovat järjestäneet asumispalveluita ikääntyneille eri palvelutasojen mukaan. Tällä hetkellä Kalajoella on tarpeisiin nähden hyvin vähän välimuotoisia asumisen vaihtoehtoja, kuten tuettua asumista tai tavallista palveluasumista.

Kalajoen kaupungissa oli vuosina 2020-2021 Ikäystävällinen Kalajoki -hanke, joka sai rahoituksen ympäristöministeriön ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelmasta. Ikäystävällinen Kalajoki-hankkeessa laadittiin kehittämissuunnitelma Kalajoen kaupungin ydinkeskustan alueelle. Ikäystävällinen Kalajoki-hankkeen lopputuotokset hyödynnetään myös tässä hankkeessa.

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä vastaa yhteensä 33 000 asukkaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista Raahen, Pyhäjoen ja Siikajoen alueella. Raahen seudun väestössä 75 vuotta täyttäneiden osuus oli 10,5% vuonna 2020. Vuonna 2020 Raahen seutukunnassa yli 75-vuotiaita oli 3401, joista kotona asui 92,5%. Raahen seudun alueella ikääntyneistä oli 6 henkilöä perhehoidossa vuonna 2020.

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymän Ikäsuunnitelman mukaan tavoitteena on, että Raahen seudun ikääntynyt väestö asuu yksityiskodeissa, joiden asumisratkaisut ja sijainti tukevat omatoimisuutta, toimintakykyä, osallisuutta ja mielekästä tekemistä. Raahen seudulla on tarjolla tulevaisuudessa ikääntyneelle väestölle heidän tarpeitaan vastaavia

asumisvaihtoehtoja. Lisäksi Ikäsuunnitelman mukaisesti tavoitteena on myös omaishoidon ja perhehoidon liittäminen toimivaksi osaksi palvelurakennetta. Tavoitteena on, että ikääntynyt asuu kotona ja selviytyy arjessa yksilöllisten palvelujen turvin. Lisäksi yhteisöasumista kehitetään, niin että se on asiakkaiden omia voimavaroja vahvistavaa, kuntouttavaa ja sosiaalista kanssakäymistä edistävää.

Ikääntyneiden näkökulmasta omaehtoisen ikääntymisen mallin mukaisesti sosiaalinen ympäristö, yhteiskuntasuunnittelu ja elinympäristö ovat ensisijaisia suunnittelun lähtökohtia. Uusia asumisen innovaatioita turvallinen asuinympäristö huomioiden voi rakentaa olemassa olevaan rakennuskantaan erilaisilla muutoksilla.

Suunnitelman tarkoituksena on ennakoida tulevaisuuden tarpeita ikäihmisille ja luoda uusia, monikäyttöisiä kohtaamispaikkoja sosiaalisen hyvinvoinnin näkökulmasta.

4. Kohderyhmä

Erityisenä kohderyhmänä ovat ikääntyneet, vaikkakin ikä- ja muistiystävälliseksi suunnitellut asunnot ja asuinalueet sopivat kaikille.

5. Tavoitteet

Rannikon kehittämishankkeen tavoitteena on nykytilan kartoituksen jälkeen:

1. Laatia kehittämissuunnitelma ikä- ja muistiystävälliseen välimuotoisen/yhteisöasumisen kehittämiseen varautuen tuleviin ikääntyneiden asumisen tarpeisiin.
2. Kehittää perhehoidon toimintamallia liitettäväksi välimuotoisen/yhteisöasumisen yhteyteen.
3. Luoda uudenlainen toimintamalli kuntien ja hyvinvointialueen välille ikääntyneiden asumisen osalta hyödyntäen hyvinvointiverkostoja.

6. Toteutus

Hanke toteutetaan yhteistyössä ajalla 1.5.2022-30.4.2023. Hankkeen hallinnoija on Kalajoen kaupunki. Hankkeen aloitusvaiheessa 5-6/2022 toteutetaan henkilöstön rekrytointi ja perehdytys. Hankkeen ohjausryhmän järjestäytymiskokous pidetään touko-kesäkuun aikana. Kesäkuussa aloitetaan toiminnan suunnittelu ja yhteistyökumppaneihin tutustuminen hankesuunnitelman mukaisesti. Kesäkuussa 2022 tiedotetaan hankkeesta sidosryhmille ja käynnistetään moniammatillisen tiimin toimintaa ja aloitetaan uusien toimintamallien kehittäminen yhdessä.

Hankkeen toteutusvaiheessa 7/2022 – 3/2023 suunnitelmaa laaditaan aktiivisesti hankesuunnitelman mukaisesti. Arviointia tehdään koko hanketoiminnan ajan asiakkaiden, yhteistyökumppaneiden ja hankkeessa toimivien työntekijöiden kanssa.

Hankkeen lopetusvaiheessa 3-4/2023 kootaan yhteen hankkeesta saadut tulokset ja arvioidaan hankkeessa saavutettuja tuotoksia hankkeen tavoitteisiin. Ohjausryhmä kokoontuu hankkeen aikana 3-4 kertaa.

7. Toimenpiteet

Hankkeeseen palkataan yksi (1) projektikoordinaattori. Projektikoordinaattorin tehtävänä on hankesuunnitelman mukaisesti koota toimijat suunnitelman laadintaa varten, järjestää yleisötilaisuuksia, olla yhteydessä sidosryhmiin ja laatia hankesuunnitelma eri toimijoiden välisenä yhteistyönä. Suunnitelman tavoitteiden toteutuminen on ohjausryhmän valvonnan alaisena projektikoordinaattorin tehtävänä. Tavoitteiden toteutumisen osalta ohjausryhmä ohjaa projektikoordinaattorin työtä.

Projektikoordinaattorin tehtävänä on osallistaa ikääntynyttä väestö järjestäen erilaisuuksia tilaisuuksia, työpajoja, välittävät tietoa, kehittävät hankesuunnitelman mukaisia toimintoja, luovat toimintatapoja ja -alustoja tulevaan yhteistoimintaan.

8. Tuotokset, tulokset ja vaikutukset

xx- hankkeen tuotoksena syntyy Rannikon alueelle

- Kehittämissuunnitelma ikä- ja muistiystävälliseen välimuotoisen/yhteisöasumiseen ja toimintaympäristöön tulevaisuuden tarpeet huomioiden
- Kehittää perhehoidon toimintamalli liitettäväksi välimuotoisen/yhteisöasumisen yhteyteen
- Luoda uudenlainen toimintamalli kuntien ja hyvinvointialueen välille ikääntyneiden asumisen osalta.
- Osallistaa kuntalaisia ja keskeisiä toimijoita (vanhusneuvosto, kolmannen sektorin toimijat (vanhustenkotiyhdistys, eläkejärjestöt, seurakunta)
- Muodostaa kuva siitä, minkälainen näkymä on tulevaisuuden ikääntyneiden asumisen, ympäristön, kuntien ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle
- Edistää kaupunkimaista perhehoidon toimintamallia
- Luoda monialaisia asumisen vaihtoehtoja ikääntyneille
- Näkemysten syntyminen mahdollisille jatkohankkeille

9. Hankkeen hallinnointi

Hanke toimii Rannikon alueella (Kalajoki, *Merijärvi, Raahen, Pyhäjoki, Siikajoki* ja Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä) alueellisena hankkeena ja tekee yhteistyötä muiden hankkeiden ja toimijoiden kanssa. Jokainen organisaatio on sitoutunut hankkeeseen ja alustavat sitoumukset on pyydetty kaikilta. Hanketta hallinnoi Kalajoen kaupunki. Hankkeen

johtajana toimii sosiaali- ja terveysjohtaja Päivi Peltokorpi ja yhteyshenkilönä xxx. Kaikista organisaatioista nimetään hankkeeseen yhteyshenkilö, jotka tekevät tiivistä yhteistyötä.

Yhteyshenkilöt xxxxx

Häntä tukee hankkeen hallinnoinnissa hankeasiantuntija ja talousohjaus. Hankkeelle annetaan oma kustannuspaikka, jolloin kustannukset voidaan eritellä. Hankkeesta raportoidaan säännöllisesti rahoittajan antaman aikataulun mukaan.

Hankkeelle perustetaan ohjausryhmä, jossa toimii osallistuvien organisaatioiden eri hallinnonalan palveluista edustajia täydennettynä edustajilla esim. vanhusneuvostosta, vanhustenkotiyhdistyksestä/eläkejärjestöistä ja seurakunnasta.

10. Hankkeen resurssit

Hankkeen kustannusarvio on yhteensä 87 860€ ja se jakautuu seuraavasti:

- haettava avustus on 52 716€
- Organisaatioiden omarahoitusosuus 35 144€

Hankkeen kustannukset muodostuvat hankehenkilöstön palkoista, palvelujen ostoista, materiaalikuluista ja muista kuluista. Hankkeelle muodostetaan oma kustannuspaikka ja hankkeen taloushallinto järjestetään xxx toimesta. Hankkeen kustannuksia seurataan kuukausittain ja erityisesti maksatusjaksojen päättyessä.

Hankkeen kustannusarvio

Palkat	47 520
Ostopalvelut	10 340
Flat rate	30 000
yhteensä	87 860

11. Viestintä

Hankkeesta viestitään monikanavaisesti kulloinkin tilanteeseen sopivalla tavalla hyödyntäen organisaatioiden verkkosivuja, facebook-sivua sekä muuta mediaa.

12. Seuranta ja arviointi

Ohjausryhmä seuraa hankkeen tavoitteiden toteutumista, muutostarpeita ja poikkeamia suhteessa tavoitteisiin ja hankkeen kustannuksia hankkeen aikana. Hankkeen työntekijä valmistelee seuranta-asiat yhdessä xx hankeasiantuntijan kanssa.

13. Riskit ja varautuminen

Riskejä tunnistetaan riskinhallintasuunnitelman mukaan ja mietitään hankesuunnittelu-vaiheessa jo miten niitä seurataan. Hankkeen yhteyshenkilö on vastuussa ohjausryhmälle riskien seurannasta ja varautumisesta.

Hankkeen tunnistettuja riskejä ovat:

Riskin kuvaus	Seuraus, jos riski toteutuu	Toimenpiteet riskin poistamiseksi tai pienentämiseksi	Vastuutaho (ohjausryhmä, projektikoordinaattorit)
Aikatauluriski	rahoituspäätöksen viivästyminen, tavoitteiden saavuttaminen, raportointi ja	aloitetaan toiminta rahoituspäätöksen jälkeen huolehditaan aikataulusta	hankkeesta vastaava henkilö hankkeesta vastaava henkilö

	maksatushakemusten pysyminen aikataulussa		
Henkilöriskit	osaaminen työympäristö terveys ja hyvinvointi	kouluttautuminen, osaamisen kehittäminen	hankkeesta vastaava henkilö, ohjausryhmä
Yhteistyöriskit	moniammatilliseen yhteistyöhön sitoutuminen	houkuttelevuus, vaikuttavuus	hankehenkilö ja muu henkilöstö
Organisaatoriskit	johtaminen ja valvonta henkilöstöressurssien riittävyys	hankkeessa nimetyt selkeät vastualueet	vastuuhenkilöt
Rahoitus- ja talousriskit	tukikelpoiset kustannukset	kustannukset varmistetaan rahoittajalta tarvittaessa	hankehenkilö
Sopimus ja vastuuriskit	Sopimusten tulkinta haasteisiin varautuminen	selvitetään tulkinnat tarvittaessa ja varaudutaan haasteisiin	vastuuhenkilöt, hankehenkilö
Sidosryhmäriskit	ohjausryhmän toimivuus sitoutuminen intressien yhteneväisyys	panostetaan ohjausryhmän toimivuuteen ja sidosryhmien sitoutumiseen ja intressien yhteneväisyyteen	vastuuhenkilöt
Tietoriskit	tietoturva	tietoturva asiat selkeät	kaikki hankkeessa